

Clapir: Joves historiadors valencians

Som un grup d'historiadors valencians interessats per la història de la nostra terra: per la nostra història. Amb aquesta iniciativa intentem aportar el nostre gra de sorra al descobriment de la nostra identitat i del nostre bagatge col·lectiu

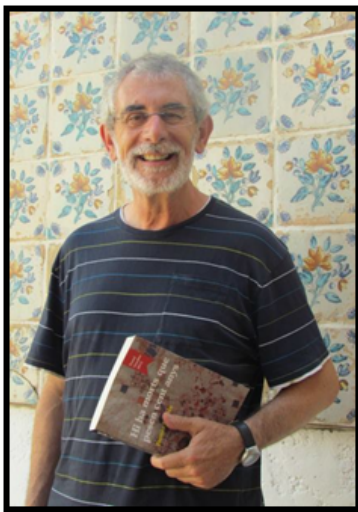
[Llegeix més](#)

[INICI](#)
[QUI SOM](#)
[ARTICLES](#)
[ACTIVITATS](#)
[ENTREVISTES](#)
[CONTACTE](#)

Tomàs Llopís Guardiola

ENTREVISTA: "HI HA MORTS QUE PESEN 100 ANYS"

Entrevista realitzada per MIREIA BAÑULS ESCRIVÀ, 20/08/2013

Entrevistem a Tomàs Llopís Guardiola qui ha estat guardonat amb el darrer Premi Octubre de Narrativa 2012 amb la novel·la històrica *Hi ha morts que pesen cent anys*. Tomàs Llopís (Beniarbeig 1954) és professor de literatura a l'IES Enric Valor de Pego. És coautor de llibres didàctics de llengua i literatura, i ha fet de crític literari en unes quantes publicacions. Dins les seves obres llibres de poesia, literatura infantil i novel·la. *Hi ha morts que pesen cent anys*, recorre cent anys de la nostra història, des de l'Expulsió dels moriscos a la Guerra de Successió, La Segona Guerra Germania a la comarca de la Marina Alta, constitueix el cos de la novel·la, on l'autor fa un recorregut històric a través de la nissaga dels Facadell. A més, la novel·la ens

mostra que la mort, de vegades, no significa oblit, sinó la por d'un estigma que condiciona les vides dels supervivents i manté viva la memòria personal i col·lectiva.

1. **Hi ha morts que pesen cent anys és la teua última novel·la guardonada amb el premi Andròmina de narrativa de l'any 2012; però perquè aquest títol?**

El nom de la novel·la és, segurament, l'última cosa que vaig decidir. Tenia clar que havia de ser una novel·la que contara cent anys i que hi haguera un fil conductor amb el que junt a la memòria, les creences, supersticions, pors de la gent, etc; i tot va lligat a la mort (jo ho reescriuria d'una altra manera per a què s'entenguera millor, per exemple: (...) que hi haguera un fil conductor que unira temes com la memòria, creences, supersticions i pors, i que, alhora, ho lligara a la mort. Per una part, la mort i el crim, en certa manera pesa en la consciència, i això d'alguna manera alimenta. Aleshores vaig buscar una nissaga, morts; d'ací *Hi ha morts que pesen cent anys*, perquè en certa manera, hi ha alguna mort que va arrossegant-se per tota la novel·la.

En alguna pàgina dic la frase «hi ha morts que pesen cent anys». Això té a veure a què a mi m'agrada que el títol recullga alguna frase del llibre. Crec que no sé que ve primer si el títol o la frase.

La frase de Fuster que recull la primera pàgina del llibre, és l'inici de la novel·la?

La frase de Fuster no marca l'inici de la novel·la. Fuster és el mestre, i quan explica la nostra Història i parla de la història dels valencians, reflexiona sobre el segle XVII i diu que és un segle terrible, amb una crisi econòmica, civil i política tremenda. Ell ho escriu en una pàgina, i també reflexiona en altres moments sobre la decadència; però es mostra capaç de sintetitzar-

Índex cronològic d'entrevistes

[Listat](#)

Tomàs Llopís Guardiola - "Hi ha morts que pesen 100 anys"

Tweets

Fus @pepalfus 31 Jul
Video dels anys 50 on apareix penyiscola, Calp, Moraira, Altea i Benidorm
m.youtube.com/watch?v=9qC0md...
[@historiadenia](#) [@ClapirHistoria](#)
[Show Media](#)

Charlifuster @charlifuster 16 Jul
"@Maguspe: A los historiadores se les acaba la paciencia con archivos militares
cultura.elpais.com/cultura/2013/0...
[@ClapirHistoria](#) [@microgaudi](#)
[Expand](#)

anmorsigol @anmorsigol 13 Jul
[@ClapirHistoria](#) Rafa Jordà ens explica alguns dels oficis i aprofitaments de la serra del Benicadell youtube.com/watch?v=2GUuW...
[Show Media](#)

L'Edat calamitosa @picnicllamp 4 Jul
[@ClapirHistoria](#) "Ara,deies València,i de seguida el tenies fent-te costat"-Fuster hi parla dl 'valencianisme-anar-per-feina'd Pla [#fercostat](#)
[Expand](#)

L'Edat calamitosa @picnicllamp 4 Jul
[@ClapirHistoria](#) Són joves.Són historiadors.Són valencians.Són bons investigant el passat com a present dl país dls valencians [#féuloscostat](#)
[Expand](#)

ho. Ho explica des d'un punt de vista més general. Jo el que sí que crec que hi ha uns protagonistes de fets que mai deixen d'estar lligats al context, però sí que per a ubicar-los has de mirar-ho en lupa, buscar un microespai, uns personatges representatius i ubicar-los en els conflictes de l'època. D'aquesta manera reflexionar sobre el punt de vista amb Fuster.

Novel·la històrica i perquè?

Primerament, perquè mai n'havia fet. M'atreia molt fer-ne una. Hi ha algunes que no m'han agradat i altres que m'han entusiasmat. També volia explorar la memòria col·lectiva, de la qual massa voltes lagent no n'és conscient, desconeixem i també ignorem. Per tant, tot ve seguit d'uns estímuls que m'han portat a passar de la poesia a la novel·la, i eixe moment de pas fou la meua novel·la *Les Volves d'Aquella Neu*. No esperava fer aquesta última, però ho vaig fer i em va agradar, la pompositat de crear un personatge, una història, un trama, lligar-ho, quadrar-ho, i fer un projecte més ambiciós sobre la base de la història. També, perquè no havia fet res de història, i i m'atreia molt estudiar-la i conèixer-la. Sempre quan es fan aquestes coses, cal pensar que s'aprendrà alguna cosa.

Què t'ha dut a centrar-te en el segle XVII, amb les tres fites cabdals dins la història del País Valencià: l'expulsió dels moriscos al 1609, la Segona Germania al 1693, i finalment, ja al començament del segle XVIII, la Guerra de Successió, amb la qual es posa fi a la novel·la?

Racionalment no ho sé. Sí que triar aquest moment era perquè jo volia que el microcosmos fos Beniarbeig, i el coneixia, i sabia que era capaç de reconstruir en cert marge d'error el poble. També perquè Beniarbeig, junt a Pedreguer són els pobles on té major ressò la revolta de 1693. Per tant, és un poble que conec, és un moment que em pareix molt particular, i a partir d'ací ja teníem el nucli i el punt de partida. Aleshores, veia que el conflicte de l'expulsió dels moriscos comporta tots els conflictes posteriors fins la Segona Germania. És d'aquesta manera, com diuen els historiadors, jo no, que la Segona Germania és l'avantsala de la Guerra de Successió; i és per això, que em vaig obligar a dur la novel·la a cent anys. D'alguna manera, com diu Vicent Villatoro, «aquesta novel·la, és una novel·la atípica o particular o especial, perquè és una novel·la del abans, del abans del no-res». Ací el que feia referència Villatoro, és que és una novel·la del abans al nou règim; encara que jo això, també ho vaig pensar, i el que m'interessava era veure com erem abans de perdre la Guerra de Successió.

Quines han sigut les fonts treballades, i quina ha sigut l'experiència de treballar amb elles?

Les fonts per a mi és buscar persones que t'ajuden. Joan Miquel Almela, Joan Morell, i a les persones que m'han facilitat llibres. Arxius non'he vist, perquè no m'ha calgut i perquè jo no sabia moure'm dins el món de l'arxivística. Però sí que he buscat gent que podia ajudar-me, i he buscat llibres, monografies, que van des de Cabanilles, Madoz, passant per Casey. M'agradaria destacar l'Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta que amb la revista *Aguaites*, fa una aportació molt important per al coneixement de la comarca de la Marina Alta, i això no es diu moltes voltes. A més, parlant de l'Institut podem destacar persones com Joan Ivars o altres historiadors. És, aleshores, quan cal ser conscients dels nostres erudits locals amb tota la informació que donen.

Destacaries alguna de les obres o algun autor que has llegit?

Indiscutiblement, Sebastià García Martínez, qui va ser professor meu. També Casey, és a dir, els grans manuals; però també Cabanilles, ja que els personatges fan llargs viatges, i m'ha cridat molt l'atenció veure eixa visió quasi coetània de la comarca. A més a més, he tingut moltes sorpreses, encara que ara no podria citar-te tota la bibliografia. De tota manera, he seguit els manuals més destacats sobre l'expulsió dels moriscos, llibres no actuals, sinó més antics; tot el que he pogut. El novel·lista quan escriu sobre una època ha d'escriure procurant que parega que és la realitat de l'època.

A la novel·la destaca una descripció molt bona de la vida quotidiana de l'època. On trobem per exemple en parlar de bandolers, es fan algunes anotacions de les armes que utilitzaven com és el pedrenyal, però fins i tot de menjars i costums.

Gràcies pel que dius, però clar, cal conèixer i fer un esforç per conèixer-

Tweets
Follow @ClapirHistoria

C

Clapir Història @ClapirHistoria 30 Jul

"Pràctiques funeràries neandertals en Cova Negra (Xàtiva)" clapir.org/cova-negra.html

Expand

C

Clapir Història @ClapirHistoria 24 Jul

"El joc de poder entre Sertori i Pompeu en Hispania: La destrucció de Valentia (75aC)" de Toni Montalban clapir.org/sertori-pompeu...

Expand

C

Clapir Història @ClapirHistoria 19 Jul

Mireia Bañuls publica un article sobre la repressió franquista al País Valencià a @ClapirHistoria clapir.org/repressio.html

Expand

C

Clapir Història @ClapirHistoria 17 Jul

Ja podeu llegir l'article de "La cacera i l'aprofitament animal al País Valencià durant el Magdalenianà" d'Aida Ferri clapir.org/magdalenia.html

Expand

Tweet to @ClapirHistoria

ho, per a què la novel·la done els seus fruits. Cal vestir el món de ficció al món real que escriu l'autor, reflexant tots els costums del dia a dia, els personatges típics que ens podem trobar en cada poble; tot això cal conèixer-ho per a que el món aquest de ficció siga real.

Crida l'atenció en aquest aspecte el paper de la dona, la qual apareix en diferents rols com la dona prostituta, la fetillera, la noble.

Com bé sabràs, sempre s'havia pensat que la història la feien els homes, però això no és tant cert. La dona prostituta és la Felícia, una dona que és prostituta, però que ajuda al seu home, el qual no és molt treballador, encara que se'l estima i li és fidel a pesar que pareix que no ho siga. També, la comtessa d'Anna. Totes són personatges que ens mostren que tots tenim secrets inconfessables, i a mesura que es va construint la història, eixos personatges han de ser masculins i femenins i cal tractar-los equitativament. Tal volta, en ser home m'ha agradat endinsar-me en la història femenina. Destacaria Maria la Comare com un personatge molt de l'època, és la fetillera que és jutjada per la Inquisició, que és acusada de fer brevatges, etc; o Felícia; són dones del seu temps, que amb la mateixa força que els homes, però amb les armes que la societat del seu temps els dóna per a sobreviure, van fent per sobreviure. Totes elles tenen un paper fonamental dins la novel·la.

Dins dels cent anys en els que transcorre la novel·la, quin valor serien els que es transmeten entre els personatges, com per exemple amb els Facadell?

Caldria dir que en la novel·la els odis són molt forts, i m'agradaria destacar-ho com a valor, perquè en una societat com la nostra veiem que els odis perduren. A mi no m'agraden els odis, però si m'agradaria destacar una cosa, la lleialtat, que apareix a la novel·la. Recorde unes paraules que no ixen a la novel·la, però que jo les recorde, i són "jo a este li tinc molta llei", i tot venia perquè alguna avantpassat havia fet alguna cosa per algun altre avantpassat d'una altra família i se li estava molt agraït tota la vida, i s'ensenyava als mateixos fills a estat agraïts, per l'agraïment que va tenir el mateix avantpassat seu. Aleshores, és un valor que lliga d'alguna manera amb la nostra societat, però l'estem perdent a mesura que ens estem metropolititzant, perquè són valors de la urbs, que ve d'una societat més arcaica d'on venen aquests valors. Mantenint els valors serem una societat que sabrem afrontar millor els problemes, perquè és un valor fonamental.

Destaquen les descripcions que en fas a l'hora que els personatges recorren diversos punt de la nostra geografia.

Alguns dels camins dels personatges els he fet jo seguint el camins, fotografiant i recollint informació. Ho he fet, perquè tot això havia de reconstruir-ho com era, i ho he fet, inclús, més d'una volta, com per exemple Segària. Beniarbeig també he fet per veure'l com era al segle XVII, i fins que no vaig acabar la novel·la no l'he vist com en el segle XXI. Quan no era la Safor o la Vall d'Albaida, ho he buscat o ha sigut per gent que coneixiaque m'han guiat. Ha sigut un treball molt important i molt minuciós.

El llenguatge que has utilitzat destaca per ser gaire exquisit.

Sí m'he dedicat a la filologia és perquè m'he trobat en els meus avantpassats i família, un llenguatge molt ric, i arcaic. També perquè des de jove he descobert als clàssics com el Tirant on he trobat molts lligams. Martorell, senyor de Xaló nascut a Gandia, March nascut a Gandia i casat a Pedreguer. Per tant, alguna cosa ha de quedar, i per tant tot és una indicació del nostre parlar. He llegit tot el que pogut clàssics i moderns, valencians i no valencians. Però el mèrit és del nostre País.

Aleshores seria el reflex que has anat assolint al llarg de la teua carrera. Podriem dir que és una novel·la que mostra la trajectòria vital?

Sí, he llegit tant com he pogut, també les classes que he donat; per tant, és una novel·la de maduresa.

Segons la realitat que estem patint de feblesa cultural del País Valencià, que esta degradant-lo política, l'econòmica i socialment. Com valoraries la teua aportació al coneixement de la història dels valencians?

Crec que podem aprendre coses a partir de la novel·la, no de la meua sols, sinó també de moltes altres. Ens introduïmen una època. Destacaria Guerra i Pau, una novel·la on al mateix temps que coneixes un a història coneixes la història de la Rússia de l'època, i per tant n'aprens. Clar, des de l'època actual, si agafem la frase de Fuster en que comença el llibre, i si digueren que la segona part del segle XX i la primera part del segle XXI, ens pot ser vàlida. Estem parlant de crisi política, perquè no hem pogut tenir una política d'obediència valenciana mai, sense dependències de la metròpoli; tampoc una plenitud lingüística i cultural, sempre hem sigut un País colonitzat i espoliat; tenim una societat que paga impostos elevats, els quals van a parar a enriquir altres territoris de l'Estat espanyol, i així podem continuar, aleshores el paral·lelisme està servit.

Creus que necessitem potenciar la producció literària dedicada a la història? Malgrat que hi ha algunes que no han tingut tant rellevància, com tal volta pot aplegar a ser la teva, i a més amb un Premi Octubre?

Sí, i tant. Tornant a Fuster en els anys cinquanta o seixanta, quan diu «hi ha moltes novel·les que no s'han escrit», i anomena paisatges d'història que son novel·lables i que ara ja s'han novel·lat i altres que no han sigut novel·lats. Joan Francesc Mira em deia que havia escrit sobre l'expulsió dels moriscos valencians o sobre la guerra de successió, però mai sobre la II Germania. Aleshores, cal omplir els buits a partir de la ficció literària, ja que arriba més al gran públic, però no deixant de banda el treball laboriós de l'historiador, el qual és el punt de partida del novel·lista, essent qui construir la base i és necessari pe a coneixer la història. S'ha de dedicar amb la màxima passió i erudició possible per a novel·lar, cal ser ambiciós com poguem

Ja que acabat el llibre amb la Guerra de Successió el veus capacitat per escriure algun llibre referent a la Guerra de Successió al País Valencià?

No ho sé. M'ho planteje però clar, com jo treballe supose que em duria un grapat d'anys. Ho compare amb una casa, on primer has de comprar el solar i cal veure si pot tenir problemes, veient moltes coses. Ara estic en fase d'explorar, i sé que tinc el propòsit d'explorar, no tinc clar el que, però pense que dec seguir explorant.

Sobre novel·la historica?

Pense que no se m'ha esgotat el escriure sobre la novel·la històrica. Tinc la Història, però em falta buscar la ficció novel·lesca.

Com valoraries l'acollida que ha tingut la novel·la i la valoració que has tingut per part de la gent?

Primer que tot gratitud, molta gratitud a tota la gent que ha llegit i ha valorat, ha fet crítiques, una gratitud immensa. Ha sigut un any com si fos la fallera major! M'he sentit molt afalagat, moltíssim, i ara podríem estar contant histories, detalls, situacions que he viscut molt importants per a mi com la presentació a Beniarbeig o la de Pego. Quan un escriu mai pots pensar si agradarà. La soledat de l'escriptor és molt gran, i a voltes no trobes qui et diga si va bé o no, i tampoc has de prendre l'opinió de la gent com el camí a seguir. Et trobes en una mar, on estàs sempre en una mar on no té rumb. A mi el que m'ha sorprés és que en acabar el llibre, envie al premi, i en un mes tenia el premi Octubre, l'alegria no és pot imaginar, i "pagaíssim".

Moltes gràcies

Entrevista realitzada per Mireia Bañuls Escrivà.

 Publica a Facebook

Publica-ho com a Sara Huerta Climent (No ets tu?)

Complement social de Facebook

© Grup Clapir: Joves Historiadors Valencians **2012-2013** contacte@clapir.org - sota llicència [Creative Commons BY-SA 3.0](#)
[CSS Layout](#)